

VN/2026:12

VN § 15

Verksamhetsskyddsanalys vid allmänna val för Gagnefs kommun

Valnämndens beslut

1. Anta ”Verksamhetsskyddsanalys vid allmänna val för Gagnefs kommun”.
2. Uppdrar åt valkansliet att genomföra och följa upp de säkerhetshöjande åtgärder som bedöms nödvändiga.

Motivering till beslut

Verksamhetsskyddsanalysen utgör styrdokument för att säkerställa att kommunens valadministration kan genomföras på ett robust, rättssäkert och motståndskraftigt sätt.

Analysen identifierar risker, sårbarheter och behov av skyddsåtgärder inom verksamheten.

Ärendebeskrivning

Verksamhetsskyddsanalysen har tagits fram av valkansliet med hörande av kommunens säkerhetsfunktion, informationssäkerhet och IT-säkerhet. Dokumentet innehåller bedömningar av hot, risker och sårbarheter.

Bedömning

Analysen bedöms uppfylla de krav som ställs på kommunens säkerhetsarbete inför val. Den ger en systematisk bild av risker.

Finansiering

Själva analysen renderar inga kostnader. Eventuella kostnader för genomförande av säkerhetshöjande åtgärder finansieras inom ramen för valnämndens och kommunstyrelsens befintliga budgetramar. Om ytterligare medel skulle komma att krävas så återkommer förvaltningen med särskilt budgetäskande.

Måluppfyllelse

Verksamhetsskyddsanalysen bidrar till att uppfylla kommunens mål om:

- rättssäkra och robusta valprocesser.
- stärkt säkerhetsskydd i samhällsviktig verksamhet.
- ökad motståndskraft mot otillbörlig påverkan och störningar.

Analysen stödjer även kommunens arbete med informationssäkerhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, kommunstyrelsens förvaltning, 2026-04-22 april 2026,
2 sidor.

Verksamhetsskyddsanalys vid allmänna val för Gagnefs kommun,
2026-05-26, 13 sidor.

Underlag

Valmyndighetens vägledning om säkerhet i valadministrationen
Säkerhetsskyddslagen (2018:585)

Lagrum

Vallagen (2005:837)

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 18 kap. 8 §

Säkerhetsskyddslagen (2018:585)

Kommunallagen (2017:725)

Protokollsutdrag

Partigruppledare i kommunfullmäktige + handling

Kommunstyrelsen + handling, rapport

Verksamhetsskyddsanalys vid allmänna val för Gagnefs kommun

Beslutsinstans	Beslutsdatum, paragraf	Diarienummer
Valnämnden	2026-06-09, § 15	VN/2026:12
Dokumenttyp	Revideras	Handläggare
Riktlinje		Kommunjurist

Innehållsförteckning

1. Inledning och syfte.....	4
2. Rättslig grund och styrande dokument.....	4
2.1 Rättslig grund.....	4
2.2 Kommunala styrdokument (bilagor).....	4
3. Skyddsvärden.....	5
3.1 Demokratins funktion.....	5
3.2 Valhemlighet och skydd av personuppgifter.....	5
3.3 Tillgänglighet.....	5
3.4 Förtroende för valprocessen.....	5
3.5 Informations- och IT-beroenden (stödjande skyddsvärden).....	5
4. Verksamhetsbeskrivning och kritiska moment.....	5
4.1 Organisation.....	5
4.2 Lokala förutsättningar.....	5
4.3 Kritiska moment.....	6
5. Hotbilda-bedömning.....	6
5.1 Nationella hot.....	6
5.2 Regionala hot (Dalarna).....	6
5.3 Lokala hot (Gagnefs kommun).....	6
6. Sårbarhetsanalys.....	6
6.1 Organisation och bemanning.....	6
6.2 Lokaler och fysisk säkerhet.....	6
6.3 Informations- och kommunikationssäkerhet.....	7
6.4 Valhemlighet och ordning.....	7
6.5 Affischering och offentlig miljö.....	7
6.6 Beroenden och organisatoriska sårbarheter.....	7
7. Riskanalys (sammanfattning).....	7
8. Skyddsåtgärder och verksamhetsskydd.....	8
8.1 Styrning och ansvar.....	8
8.2 Rekrytering och jävskontroll.....	8
8.3 Utbildning.....	8
8.4 Lokaler och fysisk säkerhet.....	8
8.5 Kommunikation och informationssäkerhet.....	8
8.6 Affischering.....	8
8.7 Incidenthantering.....	9

8.8 Kontinuitet och återställning av verksamheten.....	9
9. Särskilt om krisledning och aktivering av krisledningsorganisationen.....	9
9.1 Övergripande principer.....	9
9.2 Krisledningsstab – när och hur den aktiveras.....	9
9.3 Krisledningsnämnd – när och hur den aktiveras.....	10
9.4 Beslutsvägar och ansvarsfördelning.....	10
10. Särskilt om transporter av valmaterial och avgivna röster.....	11
10.1 Övergripande principer.....	11
10.2 Transport av valmaterial till valdistrikt.....	11
10.3 Transport av avgivna röster från förtidsröstningslokaler.....	11
10.4 Transport från valdistrikt till valkansli på valdagen.....	11
10.5 Transport från valkansli till länsstyrelsen.....	12
10.6 Problematisering.....	12
11. Särskilt om informationssäkerhet – behörighetsstyrning och loggning.....	12
11.1 Övergripande principer.....	12
11.2 Behörighetsstyrning.....	12
11.3 Loggning och spårbarhet.....	12
11.4 Problematisering.....	12
12. Säkerhetsskydds- och sekretessbedömning.....	12
13. Uppföljning och revidering.....	13
14. Hänvisning till bilagor.....	13

1. Inledning och syfte

Denna valsäkerhetsskyddsanalys beskriver hur Gagnefs kommun säkerställer ett robust, rättssäkert och motståndskraftigt genomförande av det allmänna valet 2026. Analysen identifierar skyddsvärden, hot, sårbarheter och skyddsåtgärder samt anger övergripande principer för incidenthantering och kontinuitet i valverksamheten.

Analysen utgör kommunens huvuddokument för säkerhetsskydd i valverksamheten. Den kompletteras av särskilda bilagor som innehåller operativa och normerande delar och ska tillämpas tillsammans med detta dokument.

Gagnefs kommun har cirka 10 300 invånare och cirka 8 300 röstberättigade. Kommunen har historiskt genomfört val utan allvarliga störningar och har en stabil politisk miljö.

2. Rättslig grund och styrande dokument

2.1 Rättslig grund

Valverksamheten styrs bland annat av:

- Regeringsformen
- Vallagen (2005:837)
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Säkerhetsskyddslagen (2018:585)
- Dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 (GDPR)
- Kommunallagen (2017:725)
- Ordningslagen (1993:1617)

2.2 Kommunal styrdokument (bilagor)

Bilagorna utgör integrerade delar av säkerhetsskyddet:

- **Bilaga 1 – Riktlinjer för agerande vid allmänna val**

Kommunen ska uppträda partipolitiskt neutralt och får inte gynna eller missgynna något parti eller någon kandidat.

- **Bilaga 2 – Riktlinje för affisivering**

Alla politiska partier ska ges likvärdiga möjligheter att affisiera.

- **Bilaga 3 – Riktlinjer för rekrytering av röstmottagare**

Rekryteringen ska vara transparent, saklig och dokumenterad.

3. Skyddsvärden

3.1 Demokratins funktion

Valet ska genomföras korrekt, rättssäkert och enligt lag. Valresultatet ska spegla väljarnas fria vilja.

3.2 Valhemlighet och skydd av personuppgifter

Väljare ska kunna rösta utan risk för insyn, påverkan eller efterhandsidentifiering. Hantering av personuppgifter, såsom röstlängder, uppgifter om röstmottagare och incidentdokumentation, ska ske i enlighet med dataskyddsförordningen. Uppgifter som kan koppla väljare till avgiven röst får aldrig förekomma.

3.3 Tillgänglighet

Alla röstberättigade ska ges möjlighet att rösta på lika villkor. Vallokaler och förtidsröstningslokaler ska vara funktionella, öppna och bemannade i enlighet med vallagen.

3.4 Förtroende för valprocessen

Valprocessen ska upplevas som trygg, professionell och partipolitiskt neutral. All hantering av valmaterial och information ska ske på ett sätt som upprätthåller allmänhetens förtroende.

3.5 Informations- och IT-beroenden (stödjande skyddsvärden)

Valverksamheten är beroende av fungerande informationshantering och IT-stöd, bland annat för röstlängder, rapportering av preliminära resultat samt kommunikation med länsstyrelse och Valmyndigheten. Dessa system utgör stödjande skyddsvärden vars tillgänglighet och riktighet är avgörande för ett korrekt valgenomförande.

4. Verksamhetsbeskrivning och kritiska moment

4.1 Organisation

- **Valnämnden** ansvarar för genomförandet av valet, fastställer övergripande rutiner och bemanning.
- **Valkansliet** har det operativa ansvaret för planering, rekrytering, utbildning, logistik, IT-samordning och rapportering.
- **Röstmottagare** genomför röstningen i enlighet med vallagen och rapporterar avvikelser och incidenter.
- **Stödjande funktioner**, såsom IT, lokalservice, säkerhetssamordning och kommunikation, bistår valorganisationen inom sina respektive ansvarsområden.

4.2 Lokala förutsättningar

- 7 valdistrikt
- 7 vallokaler
- 2 förtidsröstningslokaler
- 1 förtidsröstningslokal under valdagen

Kommunen är geografiskt sammanhållen och saknar strategiska skyddsobjekt av nationellt intresse och allvar. Den politiska stämningen bedöms som god.

4.3 Kritiska moment

- Rekrytering av röstmottagare och jävskontroll (Bilaga 3)
- Utbildning av röstmottagare
- Hantering och förvaring av valmaterial
- Förtidsröstning (teknik- och logistikberoende)
- Valdagen (bemanning, ordning, incidenter)
- Offentlig kommunikation (Bilaga 1)
- Affisivering i offentlig miljö (Bilaga 2)

5. Hotbilda-bedömning

5.1 Nationella hot

- Påverkanskampanjer och desinformation
- IT-störningar riktade mot valrelaterade system
- Antagonistiska aktörer med syfte att undergräva förtroendet för valprocessen

5.2 Regionala hot (Dalarna)

- Enstaka incidenter kopplade till individer
- Konflikter kring affisivering
- Desinformation i sociala medier

5.3 Lokala hot (Gagnefs kommun)

- Störande personer i eller i anslutning till vallokaler
- Tekniska problem som påverkar röstning eller rapportering
- Bemanningsbrist
- Upplevd partiskhet i genomförandet
- Fysiska hot, skadegörelse eller sabotage mot lokaler eller valmaterial
- Stöld eller otillåten hantering av valsedlar eller utrustning
- **Insiderhot**, det vill säga avsiktlig eller oavsiktlig påverkan från personal eller förtroendevalda med insyn i verksamheten, exempelvis genom bristande neutralitet eller avsteg från fastställda rutiner

6. Sårbarhetsanalys

6.1 Organisation och bemanning

- Begränsad personalbas
- Jävskontroll är kritisk (Bilaga 3)
- Risk vid sena återbud

6.2 Lokaler och fysisk säkerhet

- Varierande säkerhetsnivå i lokalerna
- Tillträdeskontroll varierar
- Risk för påverkan eller störning nära entréer

6.3 Informations- och kommunikationssäkerhet

- Risk för felaktig information
- Risk för desinformation
- Kommunens informationskanaler måste vara sakliga och neutrala (Bilaga 1)

6.4 Valhemlighet och ordning

- Risk vid trängsel i vallokaler
- Felaktig placering av valskärmar
- Bristande kunskap i ordnings- och sekretessfrågor

6.5 Affischering och offentlig miljö

- Risk för konflikter och oordning
- Bilaga 2 minskar sårbarheten genom tydliga regler

6.6 Beroenden och organisatoriska sårbarheter

- Beroende av lokala leverantörer och enskilda funktioner
- Begränsade reserv- och backuprutiner vid tekniska störningar
- Risk för otydliga ansvarsförhållanden mellan valkansli, IT-funktion och lokalservice vid incidenter

7. Riskanalys (sammanfattning)

De identifierade riskerna bedöms överlag ha låg till medel sannolikhet.

Konsekvenserna kan i vissa fall vara höga, men den samlade risknivån bedöms som hanterbar genom föreslagna skyddsåtgärder.

Riskkategori	Exempel på risker (ur analysen)	Sannolikhet	Konsekvens	Samlad risknivå	Kommentar/Hanterbarhet
Organisation & bemanning	Bemanningsbrist, sena återbud, bristande jävskontroll	Låg–Medel	Medel–Hög	Hanterbar	Dokumenterad jävskontroll och tydliga rutiner minskar risken
Riskkategori	Exempel på risker (ur analysen)	Sannolikhet	Konsekvens	Samlad risknivå	Kommentar/Hanterbarhet
Lokaler & fysisk säkerhet	Varierande säkerhetsnivå, störningar vid entréer, skadegörelse	Låg–Medel	Medel–Hög	Hanterbar	Genomgång av lokaler och rutiner för låsning och tillsyn är centrala
Informations- & kommunikationssäkerhet	Felaktig information, desinformation, bristande neutralitet	Medel	Medel–Hög	Hanterbar	Neutral kommunikation och beredskap för att bemöta felaktigheter krävs
Valhemlighet & ordning	Trängsel, felaktig placering av valskärmar, bristande ordningskunskap	Låg–Medel	Hög	Hanterbar	Utbildning och lokalplanering är avgörande

Affischering & offentlig miljö	Konflikter, oordning, otillåten affischering	Medel	Låg–Medel	Hanterbar	Bilaga 2 ger tydliga regler som minskar sårbarheten
IT- och teknikberoenden	Tekniska störningar, systemfel, bristande redundans	Låg–Medel	Hög	Hanterbar	Reservrutiner och manuella förfaranden är centrala
Insiderhot	Avsiktlig/oavsiktlig påverkan, bristande neutralitet	Låg	Hög	Hanterbar	Rekrytering, jävskontroll och utbildning minskar risken
Störande personer / ordningsstörningar	Störningar i eller nära vallokaler	Låg–Medel	Medel	Hanterbar	Tydliga ordningsrutiner och incidentrapportering är viktiga

8. Skyddsåtgärder och verksamhetsskydd

8.1 Styrning och ansvar

- Valnämnden fastställer analysen
- Valkansliet omsätter analysen i praktiska rutiner
- Förvaltningschefer ansvarar för att berörd personal informeras

8.2 Rekrytering och jävskontroll

- Dokumenterad jävskontroll (Bilaga 3)
- Urval baserat på neutralitet, lämplighet och tillgänglighet
- Personuppgiftshantering enligt GDPR

8.3 Utbildning

- Obligatorisk utbildning för samtliga röstmottagare
- Fördjupad utbildning för ordförande
- Särskilt fokus på ordning, bemötande och säkerhet

8.4 Lokaler och fysisk säkerhet

- Genomgång av samtliga lokaler inför valet
- Rutiner för låsning, förvaring och tillsyn
- Entréer hålls fria från partipolitisk påverkan

8.5 Kommunikation och informationssäkerhet

- Endast saklig och neutral information i kommunens kanaler
- Beredskap för att bemöta felaktig information och desinformation

8.6 Affischering

- Tydlig information till partier (Bilaga 2)
- Rekommenderade och förbjudna platser
- Dialog och tillsyn vid konflikter

8.7 Incidenthantering

- Omedelbar rapportering av incidenter till valkansliet
- Dokumentation av samtliga avvikelser
- Vid allvarigare händelser kontaktas polis, länsstyrelse och/eller Valmyndigheten
- Tydliga interna kontaktvägar och beslutsnivåer vid incidenter

8.8 Kontinuitet och återställning av verksamheten

Valorganisationen ska ha övergripande beredskap för att upprätthålla kritiska funktioner även vid störningar. Detta innefattar principer för reservrutiner, redundans och manuella förfaranden vid bortfall av teknik, samt en grundläggande planering för hur verksamheten snabbt kan återgå till normal drift efter en incident.

9. Särskilt om krisledning och aktivering av krisledningsorganisationen

9.1 Övergripande principer

Valverksamheten ska kunna upprätthållas även vid allvarliga störningar.

Kommunens ordinarie krisledningsorganisation – krisledningsnämnd och krisledningsstab – utgör en central del av denna förmåga.

Krisledningsorganisationen aktiveras inte per automatik vid valrelaterade incidenter, utan först när händelsen bedöms överstiga valorganisationens ordinarie hanteringsförmåga.

Kärnfrågan är när en valincident övergår till en kommunal kris. Detta kräver tydliga beslutsvägar och en gemensam lägesbild.

9.2 Krisledningsstab – när och hur den aktiveras

Krisledningsstaben kan aktiveras vid situationer där:

- valorganisationens ordinarie resurser inte räcker för att hantera incidenten
- flera förvaltningar samtidigt påverkas (t.ex. IT, lokalservice, kommunikation, säkerhet)
- händelsen riskerar att påverka kommunens förmåga att genomföra valet korrekt eller i tid
- det finns behov av samordnad lägesbild, förstärkt analys eller snabbare beslutsvägar

Exempel på situationer:

- omfattande IT-störning som påverkar röstlängder eller rapportering
- hot eller våld i anslutning till vallokaler
- sabotage eller stöld av valmaterial i större omfattning
- desinformationskampanj som kräver samordnad kommunikationsinsats
- bemanningskollaps i flera distrikt samtidigt

Initiering: Valkansliet eller säkerhetssamordnaren kan initiera en begäran om aktivering.

Beslut: Beslut fattas av kommunchefen eller dennes ersättare.

9.3 Krisledningsnämnd – när och hur den aktiveras

Krisledningsnämnden aktiveras endast vid mycket allvarliga händelser där kommunens normala beslutsförmåga är otillräcklig. Tröskeln är hög och aktivering ska ske restriktivt.

Krisledningsnämnden kan bli aktuell vid:

- händelser som allvarligt hotar möjligheten att genomföra valet i enlighet med vallagen
- långvariga eller omfattande störningar i samhällsviktig infrastruktur (el, IT, kommunikationer)
- situationer där kommunens ordinarie organisation inte kan fatta beslut i tillräcklig takt
- behov av extraordinära beslut som avviker från ordinarie ansvarsfördelning

Exempel:

- total IT-nedgång som omöjliggör röstlängdsuttag eller resultatrapportering
- omfattande hotbild mot flera vallokaler samtidigt
- naturhändelser (storm, översvämning) som gör lokaler obrukbara
- koordinerade antagonistiska angrepp mot valprocessen

Initiering: Kommunchefen eller säkerhetssamordnaren rapporterar till kommunstyrelsens ordförande.

Beslut: Endast kommunstyrelsens ordförande kan besluta om att aktivera krisledningsnämnden.

9.4 Beslutsvägar och ansvarsfördelning

Funktion	Initierar	Beslutar	Ansvar
Valkansliet	Begär stöd vid incidenter	–	Operativ hantering av val
Säkerhetssamordnare	Bedömer behov av krisledning	–	Samlad risk- och lägesbild
Kommunchef	Kan initiera krisledningsstab	Aktiverar krisledningsstab	Samordning av förvaltningar
Kommunstyrelsens ordförande	Kan initieras av kommunchef	Aktiverar krisledningsnämnd	Extraordinära beslut

9.5 Problematisering – gränsdragningar och risker

Det finns flera inneboende spänningar i relationen mellan valorganisationen och kommunens krisledning:

- **Risk för överaktivering:** En för tidig aktivering av krisledningsnämnden kan uppfattas som politisering av valprocessen.
- **Risk för underaktivering:** En för sen aktivering kan leda till att valorganisationen saknar resurser för att hantera en eskalerande situation.
- **Neutralitet vs. snabbhet:** Krisledningsnämnden består av politiker. Vid valrelaterade incidenter måste aktivering ske med särskild hänsyn till opartiskhet och proportionalitet.
- **Rollfördelning:** Valnämnden ansvarar för valet, men krisledningsnämnden kan fatta beslut som påverkar förutsättningarna för genomförandet. Detta kräver tydliga gränser gällande behörighet och befogenhet.
- **Kommunikation:** Vid kriser ökar behovet av snabb kommunikation, men valrelaterad kommunikation måste vara strikt neutral (Bilaga 1). Detta kan skapa målkonflikter.

10. Särskilt om transporter av valmaterial och avgivna röster

10.1 Övergripande principer

Transporter av valmaterial och avgivna röster är särskilt sårbara moment. Kommunen ska säkerställa spårbarhet, försegling, dubbelkontroll och dokumenterad ansvarsfördelning.

10.2 Transport av valmaterial till valdistrikt

Risker: förlust, manipulation, otydlig ansvarsfördelning. Skyddsåtgärder:

- minst två personer vid transport av känsligt material
- förseglat material med kontroll vid mottagande
- dokumenterad överlämning (tid, plats, signaturer)
- transportvägar och tider ska inte offentliggöras

10.3 Transport av avgivna röster från förtidsröstningslokaler

Risker: förlust, fördröjning, otillåten insyn. Skyddsåtgärder:

- dagliga transporter genom hämtning av PostNord.
- förseglade kuvert/behållare
- incidentrapport vid avvikelser

10.4 Transport från valdistrikt till valkansli på valdagen

Risker: stress, felhantering, bristande spårbarhet. Skyddsåtgärder:

- transport av ordförande och vice ordförande
- förseglat material
- mottagningsstation i valkansliet
- säkerhetssamordnare informeras vid sena transporter

10.5 Transport från valkansli till länsstyrelsen

Risker: förlust, manipulation, otydlig ansvarskedja. Skyddsåtgärder:

- transport av utsedd personal
- kontroll av försegling vid överlämning
- dokumentation och kvittens
- incidentrapportering till länsstyrelse och Valmyndigheten

10.6 Problematisering

Transportkedjan är utsatt eftersom den sker utanför kontrollerade miljöer och involverar flera organisatoriska gränssnitt. Spårbarhet och dubbelkontroll är avgörande för att undvika både faktiska och upplevda oegentligheter.

11. Särskilt om informationssäkerhet – behörighetsstyrning och loggning

11.1 Övergripande principer

Informationssäkerheten ska säkerställa riktighet, konfidentialitet och spårbarhet i hanteringen av röstlängder, personuppgifter och valrelaterad information.

11.2 Behörighetsstyrning

Risker: obefogad åtkomst, insiderhot, felaktiga ändringar. Skyddsåtgärder:

- åtkomst endast för personer med tjänligt behov
- personliga och tidsbegränsade behörigheter
- behörighetsgranskning inför varje val
- principen om minsta möjliga åtkomst

11.3 Loggning och spårbarhet

Risker: otillåten åtkomst, bristande spårbarhet, felaktig logghantering.

Skyddsåtgärder:

- aktiverad loggning i alla relevanta system
- loggar ska visa vem, vad, när och från vilken enhet
- loggranskning vid incidenter och efter valet
- loggar hanteras enligt kommunens informationssäkerhetsklassning

11.4 Problematisering

Informationssäkerheten präglas av målkonflikter:

- tillgänglighet kontra sekretess
- neutralitet kontra effektivitet
- tekniska system kontra manuella reservrutiner
- insiderhot kontra operativ flexibilitet

12. Säkerhetsskydds- och sekretessbedömning

Detta dokument är offentligt. Sekretessprövning ska göras för bilagor eller handlingar som innehåller:

- Detaljerade skyddsåtgärder
- Lokalritningar och förvaringslösningar
- Personuppgifter
- Utförliga incidentbeskrivningar

13. Uppföljning och revidering

Efter valet ska valkansliet genomföra en samlad utvärdering av bemanning, rutiner, incidenter och utbildning. Analysen ska revideras inför nästkommande val utifrån erfarenheter och förändrade förutsättningar.

14. Hänvisning till bilagor

- **Bilaga 1:** Riktlinjer för agerande vid allmänna val (KS/2026:132 - föremål för beslut)
- **Bilaga 2:** Riktlinje för affischering (KS/2026:136 - föremål för beslut)
- **Bilaga 3:** Riktlinjer för rekrytering av röstmottagare (VN/2026:10)
- **Bilaga 4:** Handlingsplan för incidenthantering och incidentrapportering